

Як забезпечити фізичний розвиток і фізичне виховання дітей дошкільного віку в умовах дистанційного формату навчання

*Консультація для педагогів
20.03.2023 р.*

У ситуації, в якій сьогодні опинилася Україна, стає питання організації освітнього процесу в умовах війни. В школах це питання вирішується за допомогою дистанційного навчання. Чи потрібна така робота в закладах дошкільної освіти? Чи можливо організувати таку роботу в закладах дошкільної освіти? Чи є для цього нормативні підстави? А особливо, як забезпечити саме повноцінний фізичний розвиток і фізичне виховання дітей дошкільного віку в умовах дистанційної освіти.

У такі умови батьки повинні тримати дітей вдома і це викликає певну тривожність у малюків, адже їх звичний ритм життя порушений, немає спілкування з однолітками, немає можливості побігати досхочу на дитячому майданчику.

Дистанційна освіта в умовах війни – це не канікули та не відпустка. Відповідно до статті 3 Закону України «Про дошкільну освіту» Держава надає всебічну допомогу сім'ї у розвитку, вихованні та навчанні дитини; забезпечує доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комунальних закладах дошкільної освіти у межах державних вимог до змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти) та обов'язкову дошкільну освіту дітей старшого дошкільного віку. А статтю 11 Закону України «Про освіту» визначено, що «метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок». Тому заклади дошкільної освіти продовжують здійснювати роботу щодо всебічного розвитку малюків.

У статті 9 Закону України «Про освіту» відмічено, що однією з форм здобуття освіти є дистанційна форма здобуття освіти. Вона визначається, як «індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій». Але чи є придатною ця форма роботи для дітей дошкільного віку?

Пам'ятаємо, що сталих вимог щодо реалізації дистанційного навчання для дітей дошкільного віку не існує, оскільки кожен педагог, маючи право на академічну свободу, творчо підходить до цього завдання відповідно до вимог освітньої програми, рівня розвитку дітей своєї групи, їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

Дистанційне навчання в кожній групі відбувається по-різному, стандартизований підхід до всіх тут не спрацює. Спільним є те, що взаємодія з родинами в умовах впровадження дистанційної освіти можлива у форматі «педагог – батьки – дитина». Це пов'язане з несформованістю багатьох

навиків у дітей, таких як опанування самостійного читання, вміння роботи з ІКТ, самоорганізації тощо.

Дистанційний формат навчання в закладі дошкільної освіти полягає в забезпеченні взаємодії між учасниками освітнього процесу, зокрема в налагодженні комунікації між вихователем, дітьми, батьками та дітей між собою.

Тепер, що стосується суто фізичного розвитку та фізичного виховання дітей дошкільного віку.

У дошкільному дитинстві закладаються основи здоров'я, виховуються основні риси особистості людини. Сім'я та заклад дошкільної освіти мають створити сприятливі умови для оптимального фізичного розвитку дитини, отримання знань про людський організм, опанування санітарно-гігієнічних навичок. Дитина повинна поступово вчитися бути творцем досконалості свого тіла, здоров'я. Міцне здоров'я є запорукою розвитку дитини в інших особистісних аспектах. І це є не змінним при будь якій із форм здобуття освіти.

Фізичне виховання дітей дошкільного віку — систематичний вплив на організм дитини з метою його вдосконалення, зміцнення здоров'я, формування рухових навичок і фізичних якостей.

У перші шість-сім років фізичне виховання є основою всебічного розвитку дитини.

Заклад дошкільної освіти має широкі й різноманітні можливості для забезпечення реалізації таких завдань фізичного виховання дошкільників:

- зміцнення здоров'я;
- забезпечення гармонійного розвитку організму;
- розвиток рухових умінь, навичок і фізичних якостей (сили, спритності, витривалості, гнучкості тощо);
- підвищення фізичної та розумової працездатності;
- загартування організму;
- прищеплення культурно-гігієнічних навичок, формування уявлень про здоровий спосіб життя;
- виховання потреби у заняттях фізичною культурою і спортом.

Проте в умовах сьогодення реалізація окреслених завдань стає більш відповідальністю батьків. А педагоги закладу мають здійснювати педагогічний супровід у дистанційному форматі (синхронно та асинхронно), забезпечуючи методичне просвітництво та педагогічне наставництво батьків. А під час короткотривалих освітніх зустрічей ЗДО забезпечувати повний цикл заходів з фізичного виховання дошкільників передбачений вимогами чинної програми «Дитина».

Дистанційне навчання ставить пріоритет на просвіту, поінформованість та навчання саме батьків. А саме: як здійснювати фізичне виховання в сім'ї, як забезпечити організацію всіх компонентів фізичного виховання (ранкова гімнастика; раціональне харчування, дотримання рухового режиму, загартування організму, спільні прогулянки, правильний режим дня, гігієна тіла, повноцінний сон, контроль за поставою дітей та їх ходою).

Фізичний розвиток у дошкільному віці є особливо стрімким. З огляду на це фізичне виховання має бути своєчасним, методично правильно організованим.

Фізичне здоров'я є головною умовою духовного і морального здоров'я дитини. У період дошкільного дитинства закладається фундамент здоров'я, формуються життєво необхідні рухові навички, вміння, розвиваються важливі фізичні якості, що свідчить про необхідність правильного фізичного виховання, яке має сприяти оздоровленню і повноцінному розвитку дитини.

Фізичний розвиток — процес зміни морфологічних і функціональних ознак організму, основою якого є біологічні процеси, зумовлені спадковими генетичними факторами, умовами зовнішнього середовища і вихованням.

Показниками фізичного розвитку є:

- антропометричні та біометричні дані: зріст, маса тіла, життєва ємкість легень, об'єм грудної клітки;
- розвиток основних рухів (ходьби, бігу, стрибків, метання, лазіння та ін.);
- рівень фізичних якостей (швидкості, спритності, сили, витривалості, гнучкості);
- рівень показників формування постави (вигинів хребта, відстані між кутами лопаток та ін.).

Ріст і розвиток дитини — не тотожні процеси: ріст — це збільшення розмірів тіла та окремих його частин, а розвиток — диференціювання тканин і органів. Дитина росте і розвивається нерівномірно. В періоди сповільнення темпів росту інтенсивніше відбуваються процеси диференціювання тканин і формоутворення, а в періоди інтенсивного росту дещо сповільнюються темпи розвитку. Однак процеси розвитку і росту взаємопов'язані та неперервні, їх черговість і послідовність значною мірою визначають вікові особливості дітей.

Людський організм є цілісною біосоціальною системою, що існує в єдності з навколишнім середовищем і регулюється центральною нервовою системою. У процесі фізичного розвитку постійно взаємодіють чинники спадковості та середовища, визначаючи особливості організму. Взаємодія цих чинників обумовлює особливості будови тіла, вищої нервової діяльності, здібностей дитини.

Дитина приходить у світ з певними вродженими задатками і можливостями, а її повноцінний фізичний і психічний розвиток потребує з перших днів життя виховного впливу, спрямованого на формування особистості в єдності фізичних і психічних проявів. Інтенсивний ріст і розвиток організму дитини дошкільного віку вимагають особливих умінь і старань дорослих. Висока пластичність нервової системи дає змогу систематично впливати на організм дитини, розвивати вроджені задатки, створювати необхідні умови для розвитку нових якостей організму.

Фізичний розвиток дитини пов'язаний також із режимом рухової активності, яка є біологічною потребою організму і може бути задоволена в процесі фізичного виховання. В дошкільному віці рухова діяльність дитини є одним зі стимулів розвитку всіх функцій організму, вдосконалення резервних можливостей його фізіологічних систем.

Отже, фізичне виховання сприяє повноцінному фізичному розвитку дитини, підвищенню рівня функціональних та адаптаційних можливостей організму.

Фізичне виховання пов'язане з іншими виховними аспектами, оскільки, як зауважував В. Сухомлинський, турбота про здоров'я дитини є не просто комплексом санітарно-гігієнічних норм і правил, а передусім турботою про гармонійну повноту всіх її фізичних і духовних сил.

Стан здоров'я дитини є передумовою її успіху в будь-якій діяльності, адже повноцінний фізичний розвиток забезпечує загальну високу працездатність організму. Рухова діяльність сприяє розвитку системи аналізаторів, активізує роботу органів чуття, прискорює розвиток мовлення, допомагає формуванню розумових дій. Дитина вправляється у пізнанні навколишнього світу, у неї розвиваються просторові уявлення, розширюється кругозір. Заняття фізичною культурою і спортом загартовують її волю, активізують емоційну сферу.

Правильна організація фізичного виховання дітей сприяє пробудженню у них інтересу до рухової активності взагалі, а також до конкретних видів фізичних вправ. Розвиток інтересу до рухів відбувається на основі життєвої потреби дитини бути сильною, сміливою, спритною. Здорова, фізично розвинена дитина, як правило, вірить у свої сили, бадьора, життєрадісна, повноцінніше опановує принципи шляхетної поведінки у взаємодії з однолітками і дорослими, дбає про гармонійність свого буття, уважна до інших людей.

Підготувала вихователь-методист Людмила Борман